

Regler för elhandel

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Regler

Diarienummer:
KS-2024/01110

Giltighetstid:
Tills vidare

Datum, paragraf för beslut:
2025-08-12, § 131

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret, Ekonomi
och styrning

Dokumentet styr:
Ekonomi och styrning

Uppföljning
Senast 2029

Innehåll

Regler för elhandel	1
Innehåll	2
1. Bakgrund	3
1.1 Syfte	3
1.2 Vilka styrs av reglerna	3
1.3 Begrepp och definitioner	3
2. Om elhandelsverksamheten	4
3. Krav på elhandelsverksamheten	4
3.1 Regler för Produktionsportföljen	5
3.2 Regler för Inköpsportföljen	5
3.3 Hantering av risker	6
4. Kontroll, utvärdering och rapportering	8
5. Elhandelns ansvarsfördelning	9
6. Relaterade styrdokument	9

1. Bakgrund

Umeå kommun äger 25,85 % av kraftproduktionen i Stornorrfor kraftstation genom s.k. andelskraft. Vattenfall är majoritetsägare och har huvudansvaret för driften av kraftstationen och den fysiska produktionen. Fullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag att ansvara för kraftverksamheten och har fastställt riktlinjer för verksamheten.

Kommunen ansvarar själv för försäljning av hela den egna andelsproduktionen i Stornorrfor samt för hantering av kommunens egen elförbrukning. Umeå kommun är därigenom elproducent, elkonsument och elförsäljare. Dessa verksamheter ingår i den del av kraftverksamhet som benämns elhandel.

1.1 Syfte

Syfte med dokumentet är att reglera området Elhandel

1.2 Vilka styrs av reglerna

Kommunstyrelsens förvaltning, stadsledningskontoret, Ekonomi och styrning

1.3 Begrepp och definitioner

Andelsproduktion är den del av produktionen i Stornorrfor som Umeå kommun har rätt till p.g.a. sitt andelskraftsavtal med Vattenfall. Ett avtal som enligt vattenlagen är en form av gemensamt företagande grundad på äganderätten till fallrättigheter och som berättigar till andel i kraftproduktionen (andelskraft) och skyldig att bidra till kostnaderna för kraftanläggningens utförande och drift, allt i förhållande till sin andel i den vattenkraft som skall tillgodogöras vid anläggningen.

GWh, gigawatt timme, är ett energimått. Kommunens andel av Stornorrfor produktion är för ett normalår ca 650 Gwh (= 650 000 MWh = 650 000 000 kWh).

Spotpris är pris för fysisk elkraft som dagligen sätts på Nord Pool för varje timma under kommande dygn.

Elderivat är samlingsnamn för finansiella instrument som används vid riskhantering.

Produktionsoptimering innebär att inom vissa ramar genom vattendomar och avtal, tidsmässigt köra produktionen i Stornorrfor.

Produktionsportföljen utgörs av samtliga elderivatavtal som Umeå Kommun ingått med aktörer på den finansiella elmarknaden i syfte att förvalta kommunens produktionsandelar.

Inköpsportföljen utgörs av samtliga elderivatavtal som Umeå Kommun ingått med aktörer på den finansiella elmarknaden i syfte att förvalta inköp av kommunens elbehov.

Med **finansiella risker** avses den osäkerhet om framtida ekonomiska utfall som konsekvens av dagens agerande. Risk kan således innebära såväl positivt som negativt utfall. Riskerna skall hanteras med elderivat vars användning skall regleras.

2. Om elhandelsverksamheten

Kommunen ansvarar själv för försäljning av hela den egna andelsproduktionen i Stornorrfors samt för hantering av kommunens egen elförbrukning. Umeå kommun är elförsäljare i meningen att man har rätt att sälja el till sig själv men inte teckna leveransavtal med andra slutanvändare.

Den fysiska produktionsvolymen säljs till elspotpris som kan variera kraftigt över tiden. Intäkterna från produktionen kan därför också variera betydande beroende på marknadspris och vattentillgång. Samma prisvariationer gäller för kommunens elinköp varför årskostnaderna för detta också kan ge stora svängningar.

Inom elhandelsverksamheten bedrivs även finansiell förvaltning för att hantera de risker som är förbundna med elhandeln. Här är syftet att med hjälp av elderivat kunna göra affärsavslut till ett känt framtida elpris enligt nedan fastställda krav.

3. Krav på elhandelsverksamheten

Då hela kommunens budgeterade resultat ska vara tryggt och trovärdigt måste även elhandelns resultat, som är en del i Umeå kommuns totalbudget, kunna budgeteras med största möjliga säkerhet och sannolikhet.

Som konsekvens av denna målsättning är det viktigare med ett över åren jämt, stabilt och sannolikt resultat i portföljerna än väldigt varierande resultat, även om dessa i genomsnitt skulle kunna vara något bättre. Med anledning av osäkerhet om både produktion och elpriser eftersträvas en strategi för bästa möjliga vinstnivå men med utgångspunkt i första hand från krav om över åren jämn, stabil och sannolik nivå.

Elhandelsverksamheten ska bedrivas i portföljform i två separata portföljer, Produktionsportföljen och Inköpsportföljen.

För att uppnå en över åren jämn, stabil och sannolik försäljningsintäkt i Produktionsportföljen och inköpskostnad i Inköpsportföljen genomförs terminsaffärer kontinuerligt och strukturerat i vardera portföljen. Genom att över tiden fylla på

säkringsvolymen för varje kalenderår uppstår en prisutjämnande effekt. Ett för Produktionsportföljen så högt men stabilt pris som möjligt och ett för Inköpsportföljen så lågt men stabilt pris som möjligt.

Båda portföljerna omfattar prissäkringar för innevarande år plus 36 månader. Själva riktvärdesstrategierna reglerar dock enbart de tre hela kalenderåren, avläst vid årsskiftet.

Det ska föreligga goda skäl till att göra avsteg från riktvärdesnivåerna. Avsteg ska dokumenteras och rapporteras till Kommunstyrelsen.

3.1 Regler för Produktionsportföljen

Utgångspunkten för beslut om riktvärden för säkringsvolymen för varje kalenderår är en för Produktionsportföljen med rimlig säkerhet fastställd genomsnittlig årlig produktionsvolym. Med historiska volymer som bas antas i dagsläget Umeå kommuns andel i vattenkraftverket Stornorrfors motsvarar en förväntad årsproduktion om ca 650 GWh. Årsproduktionen varierar kraftigt och vid stora genomsnittsavvikelser från dagens produktionsvärde ska konsekvensändringar av strategins faktorer genomföras.

Baserad på ovanstående utgångspunkt ska vid varje årsskifte nedanstående riktvärden försäkringsvolymen gälla:

Period	Säkrad produktionsvolym
Närmast kommande verksamhetsår	300 GWh
År 2	200 GWh
År 3	100 GWh

3.2 Regler för Inköpsportföljen

Utgångspunkten för beslut om Inköpsportföljens riktvärden för säkringsvolymen för varje kalenderår är den över åren relativt fasta förbrukningen på ca 60 GWh. Om stora avvikelser från nuvarande genomsnittliga årsförbrukningen uppstår ska konsekvensändringar av strategins faktorer genomföras.

Baserad på ovanstående utgångspunkt ska vid varje årsskifte nedanstående riktvärden för säkringsvolymen gälla:

Period	Säkrad egenanvändning
Närmast kommande verksamhetsår	45 GWh
År 2	30 GWh
År 3	15 GWh

Produktionsoptimering

Som majoritetsägare och enligt överenskommelse ansvarar Vattenfall för den operativa driften i Stornorrfors. Kommunen har rätt att inom vissa ramar genom vattendomar och avtal, tidsmässigt köra produktionen i Stornorrfors. Med hjälp av denna rättighet, ett nära samagerande mellan produktionsoptimering och portföljförvaltning samt med hänsyn tagen till ovan beskrivna strategi och målsättning ska kommunens fysiska produktionsandel köras så att optimalt ekonomiskt resultat uppnås.

3.3 Hantering av risker

För att kunna bedriva en professionell och aktiv elhandelsverksamhet måste arbetet bedrivas efter genomtänkta strategier och under säkra och kontrollerade former. Gemensamma definitioner av risker för Produktionsportföljen och Inköpsportföljen samt hantering av dessa redovisas nedan.

Derivatlöptider

Löptiden för elderivat får inte överstiga innevarande år plus 36 månader räknat från affärsdagen.

Elprisrisk

Med elprisrisk avses osäkerheten i ekonomiskt utfall på grund av avvikelser mellan prognos och marknadspris under en tidsperiod.

För att säkra in målsatta utfall för respektive portfölj skall förvaltning ske genom köp och försäljning av elderivat tillgängliga på Nasdaq och/eller på OTC-marknaden.

Volymrisk

Volymrisken är osäkerheten i ekonomiskt utfall på grund av avvikelse mellan prognos och verkligt utfall på fysiskt flöde under en tidsperiod.

Uppföljning av volymrisken hanteras genom analyser och prognoser gjorda av egen eller extern kompetens. Risken för låga produktionsvolymer bör även tas hänsyn till vid budgetering av produktionsvolymer.

Valutarisk

Med valutarisk avses osäkerhet om hur värdet på produktions- och inköpsvolymer i annan valuta än SEK förändras på grund av förändringar i valutakurs.

Umeå kommun skall efter varje avslutad affärsdag inte ha andra positioner än i SEK. Handel med elderivat skall göras i svensk valuta (SEK) eller i den valuta som utgör Nord Pools standardvaluta och då prissäkras till SEK. Denna valutasäkring kan ske genom handel med valutaterminer eller samtidigt köp och försäljning av likvärdiga elterminer i olika valutor.

Prisområdesrisk

Fastställda geografiska områden kan ha olika spotpriser för el i det nordiska systemet, kallas prisområden. Benämningen på Nord Pools spotpris för el gällande gemensamt för samtliga prisområden kallas systempris. Om prissäkring sker med referens: systempris eller annat områdespris än det till vilket den fysiska leveransen sker uppstår det en prisrisk.

Normalt sker att handel med terminer i rätt prisområde SUNsek (Sundsvall). Om handel av någon anledning (till exempel bristande likviditet) sker i SYSsek (systempris) ska kompletterande handel ske inom en vecka. För att reglera skillnaden mellan prisområde och systempris ska, EPADs (Electricity Price Area Differentials) så kallade områdesswapar användas.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses osäkerheten i om motpart på den finansiella elmarknaden kan fullgöra sina åtaganden. Kommunens motparter i handeln med elderivat skall i första hand utgöras av värdepappersbolag under Finansinspektionen i Sveriges tillsyn vilket betyder att motpartsrisken i hög grad är begränsad.

Om handel skall ske med annan motpart än de ovan nämnda skall dessa vara upptagna på en av ekonomiavdelningen upprättad "motpartslista" med motparter som godkänts efter kritiska analyser och granskningar.

Övriga risker

Med likviditetsrisk avses den osäkerhet i ekonomiskt utfall som uppstår på grund av svårigheter att förändra positioner i den finansiella portföljen i önskvärd riktning och inom rimlig tid med anledning av begränsningar i utbud och efterfrågan av finansiella instrument på elmarknaden. Likviditetsrisken minskas genom att enbart använda likvida instrument.

Profilrisk innebär den osäkerhet i ekonomiskt utfall som uppstår på grund av att storleken av den fysiska handeln inte överensstämmer med prissäkrad volym. Profilrisken hanteras här, liksom vid volymrisk, genom goda analyser och prognoser gjorda av egen eller extern kompetens.

Administrativ risk är den osäkerhet om eventuell ekonomisk skada som kan uppstå på grund av brister i ansvarsfördelning, kompetens, rapporteringsrutiner samt riskmättnings- och rapporteringsmodeller. Administrativa risker minskas genom att ha en bra intern styrning och kontroll med dokumenterade rutiner, bra systemstöd samt god rapportstruktur.

Tillåtna instrument

- Tillåtna finansiella instrument (elderivat) för hantering av elprisrisk är:
- Elterminer för vecko-, månads-, kvartals- och årsprodukter
- Områdesswap, EPAD (Electricity Price Area Differentials)
- Valutaterminer
- Strukturerade produkter av ovanstående
- Elcertifikat
- Ursprungsgarantier

4. Kontroll, utvärdering och rapportering

Kommunens elhandel ska utmärkas av rutiner som säkerställer god kontroll, uppföljning, utvärdering och rapportering. Det är därför av stor vikt att det finns en ändamålsenlig organisation, klara rutiner och ett fungerande kontrollsystem i form rapportkrav om risker mm.

Kontroll, registrering och redovisning

Kontrollfunktionen skall vara oberoende av handelsfunktionen.

En viktig uppgift är att bemästra de "administrativa riskerna". D v s att ha fullständig kontroll över affärer och de handlingar som detta genererar. Utan en fungerande administration uppstår risker för felaktiga positionstagningar, handlingar med mer. För att förebygga dessa potentiella risker ska samtliga moment avseende elhandelsprocessen vara fastställda och dokumenterade.

5. Elhandelns ansvarsfördelning

På uppdrag av kommunfullmäktige ska Kommunstyrelsen organisera, styra, bedriva, kontrollera och följa upp kommunens elhandelsverksamhet. Ekonomi och styrning har det övergripande ansvaret för elhandelsverksamheten, inklusive dialog med vattenfall.

Ansvarsområdena inom elhandelsverksamheten består av övergripande ansvar, operativ handel samt redovisning och intern kontroll.

Finanschef har det övergripande ansvaret för elhandelsverksamheten, dess regelverk, utveckling och att den bedrivs i enlighet med beslutade regler samt att nödvändig rapportering sker. Finanschefen ansvarar vidare för att tillräcklig kompetens och systemstöd finns samt för utformning och dokumentation av rutiner för operativa affärer, bokföring samt övrig administration.

Elhandlare ansvarar för den operativa finansförvaltningen av kommunens andelskraft och kommunens egna elbehov i enlighet med antagna strategier, mandat och delegationer. Portföljförvaltare ska även vara delaktig i utveckling av elhandelsverksamheten, inhämtande av kunskap och omvärldsbevakning. I portföljförvaltarens uppgifter ingår också att ansvara för produktionsprognos för andelskraften samt produktionsoptimering enligt upprättade rutinbeskrivningar.

Portföljförvaltare / Controller ska ha administrativ kontroll över de affärer som görs och dess efterarbete samt även bevaka riskpositioner och budgetutfall. Detta ska ske utifrån noggrant utarbetade, beslutade och dokumenterade rutiner och regler.

Nödvändiga delegationer regleras i Kommunstyrelsens delegationsordning och distribueras till aktuella parter som efterfrågar dessa. Ansvarsfördelning styrs också av arbetsbeskrivningar samt avtal med Umeå energi.

6. Relaterade styrdokument

Aktualitets- och relevansprövning av detta dokument sker i enlighet med Riktlinje för styrande dokument.

- Riktlinjer för kraftverksamhet – Fastställt av fullmäktige
- Reglemente för nämnder och styrelse – Fastställt av fullmäktige
- Delegationsordning – Fastställd av Kommunstyrelsen

Aktualitets- och relevansprövning av detta dokument sker i enlighet med *Riktlinje för styrande dokument*.

Revideringshistorik

Datum	Diarienummer	Benämning
2025-08-12 §	KS-2024/01110	Regler för elhandel
2013-12-03 § 138	KS-2013/01123	Regler för Umeå kommuns elhandel
2000-12-05 § 179		Regler för Umeå kommuns elhandel